

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40- din, polletno 20- din,
četrtletno 10- din.

Uredništvo in uprava, Strassmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII. Št. 52.
Kranj, 30. decembra 1939

V novo leto

Polni lepš nad in dobrih upov smo si druga leta voščili na novoletno jutro in na novoletni dan srečo, zdravje in uspehe. Marsikdo izmed nas je v trenutku, ko mu je znanec, sorodnik, ali prijatelj stisnil roko izrekajoč sugestivne voščilne besede, mislil, inorebiti se mi bo pa letos res obrnilo na bolje: morda se bom osvobodil težav in skrbi, ki me tarejo, in brez katerih ni človeka na svetu.

Letos se bodo pa naše osebne zadeve, težave in nevesočnosti umaknile širšim, bolj splošno veljavnim željam. Svoje domače razmere bomo že kako prebrodili in uredili, če bomo uživali za to potrebni mir. K voščilu sreče, zdravja in uspehov se bo na letošnje novoletno jutro še pridružila želja po miru, katerega sta potrebna ves svet in vse človeštvo, katerega pa noče biti.

Ali nismo bili že dosti v skrbeh za mir vsa ta zadnja leta, prav posebno pa še letos, ko se je evropski ognjenik pripravil na izbruh, grozeč uničiti vso krščansko kulturo in omogočiti prinesiti civiliziranim evropskim narodom sužnost ali pogin ter preteče, da odpravi sleherni zakon pravice, vesti in poštenja. Ali mar ni bilo že dosedaj dovolj duševnih muk, nemira in negotovitosti ter bojzani med narodi za svoj obstoj, pritaženega in skritega strahu med ljudmi za svoje življenje in imetje, strahu očetov in mater za najdražji zaklad, za svojo dečo, ali ni bilo že pred nastopom vojne dovolj stiske, ko so se ob raznih prilikah in dogodkih glasile po etru groznejše in pri ega osvete nekega naroda svetu in drugim narodom. Ko se je izražala želja, odnosno zahteva po zavojevanju tujih ozemelj, po nadvladi v Evropi.

Cesar smo se najbolj bali, pred čemer smo najbolj trepetali, to se je zgodilo. Mučno negotovost, ki je dražila živce, nemir, ki je polnil srca in duše, strah, ki je zajel evropske narode, je presegal v noči 1. septembra 1939 — še ne polnih 21 let po končani svetovni vojni, največji zablodi, tragediji in moriji človeštva sploh — oster, presunljiv, krvav klic: „Vojna v Evropi“, ki je v gluhi, brezizrazni tišini noči obletel zemeljsko oblo, porušil mir in sprožil vojni ples. Za narode Evrope je nastopila zopet doba stiske, groze in težav.

Podrobni dogodki so preveč znani da bi jih navajali. Doživeli smo zasedbo in delitev Poljske, vdor Sovjetske Rusije in boljše vizma v Evropo, zasunjenje malih baltskih državic, velike vojne priprave in praske na zapadni fronti ter vojno na morju in v zraku. Najnovejši dogodek je bil boljševiški napad na Finsko.

Cetudi niso vse evropske, zlasti male države v vojni, sopa tem hujše gospodarske posledice, ki jih je prinesla vojna s seboj in obe viskujejo čiš se stranki skušata gospodarsko male države pritegniti v svojo odvisnost, ali morda kasneje celo v vojno zvezo. Zato tudi uroda nevtalnih držav, ki se skušajo izviti enemu ali drugemu obseju, ni preveč rožnata.

V takih časih in razmerah je gotovo zelo važno in pomembno, da dobro prečeno položaj, kakršen je okrog nas. Naša država zanekrat po svojem odločnem nevtralnem zadržanju v resnici predstavlja pravi otok mira. Zato bo naša iskrena novoletna želja, da bi nam bil ta mir ohranjen še nadalje, tudi v bodočem letu. Da se bomo mogli posvečati dosedanjemu delu na polju, v tovarni, v trgovini, v obrtni delavnici, v šoli in drugje, daleč proč od strelskih jarkov in topov. Da bo naš narod živl na svoji grudi, v miru in nemoten od vojne vihere, ki jo brutalni boljševizem hoče zanesti tudi na Balkan.

Kot drugje v d'mo prizadevanja, da se čim širši krog evropskih držav potegne v vojni vrtnec, da se ta šiba božja razširi na čim večji del človeštva, vidimo m'rovna prizadevanja modrega vodstva naše države, da ohrani svojemu ljudstvu miren in plodonosen razvoj vseh narodovih sil v blagor in dobro vse države.

V najbolj kritičnem letu povojne dobe smo se lotili preurejanja države. Zato naj bo naša

Občina v preteklem in bodočem letu

Kateregakoli kranjskega meščana ste vprašali pred leti, kaj je za mesto nujno potrebno, je vsak vedel le troje: Voda, šola, kopalnice.

Sedanji občinski odbor je poskrbel, da je pomanjkanje vode odstranjeno za dolgo dobo let, četudi bi Kranj rasteł z dosedanja naglco. Velika ugodnost je bila dosežena s tem, da sta h gradnji prispevali velik del država in banovina tako, da stane občino nova prog a z vsemi predvidenimi odcepi in novim vodom Tupalče — Olševk — Luže le ca din 1.000.000.—. Če se plača za amortizacijo tega dolga za tisoč litrov vode en din zaradi več, mislimo, da to ni posebna žrtev z ozirom na ugodnost, ki jih nudi vodovod, če je voda vedno v njem.

Naša mladina pohaja že drugo leto v novo šolo. Tako učitelstvo kot starši so gotovo zadovoljni z uspehi in zdravstvenim stanjem.

Kopalnice je v gradnji in bo do nove sezije dovršeno, če ne pride kaj izrednega, kar bi moglo delo zavreti. Kopalnice bo gotovo privabilo v mesto dokaj tučev zlasti še, ker je že skoraj zagotovljen kopaški vlak Ljubljana — Kranj, ki je do sedaj vozil le do Škofje Loke. Občina bo od tega imela gotovo več ali manj koristi.

Modernizacija ceste Ljubljana — Kranj je zahtevala nujno, da se je občinska uprava zavzela zato, da se razširi savski most in obenem modernizira tudi Jelenov klanc. Prvi je dovršen, drugi je v delu. Le naklonjenosti g. min. dr. Kreka in bana dr. Natlačena se imamo za-

hvaliti, da bo to vprašanje obenem rešeno. Modernizacija dovozne ceste na kolodvor je v načrtu in bo pr.hodnje leto izvršena, prav tako most v Lajhu. Z modernizacijo ceste skozi Kranj se poraja vprašanje modernizacije ulic in trga v mestu samem, zlasti še ker bo z gradnjo novega poštnega poslopja položen tudi kabel in izginjejo drogovi. S tem vprašanjem se bavi občinska uprava in ga bo gotovo rešila tako, da naši žepi ne bodo nič več trpeli. Ker bodo spomladi urejene tudi ceste Kranj — Kokrica in Jezerska cesta do Britofa, bo potrebno urediti tudi zvezo med Blejsko in Jezersko cesto po sedanji Gosposvetski cesti. Z izvršitvijo teh cestnih del bo mesto gotovo pridobilo na svojih sprehajalščih in izletih, ker ne bo prahu.

Po vodi hrepeni koloniji, na Zlatem polju. Že v letu 1938-39 je bila v načrtu ta razširitev vodovoda, ki pa radi pomanjkanja vode v mestu ni bila izvedljiva, vsekakor pa bo to naloga za prihodnje leto, da bo tej upravičeni želji Zlatega polja ustrezno.

Zadnje čase je bilo veliko govora o mostu čez Kokro, ker ga je občina čisto upravičeno zaprla.

Nekateri so ga že videli v dolni Kokre, drugi pa so računali, koliko je bilo zavrženega. Most pa še stoji in bo tudi stal, ker bo občina gotovo vse pokrenla, kar je potrebno, da bo uporaben za vse in da bo služil do novega betonskega, ki bo prej ali slej moral priti.

Tudi Vi bodite pripravljani!

Na Silvestrovo beremo v mašni liturgiji pomenljiv evangelij: „Vaša ledja naj bodo opasana in svetilke prižgane, in vi bodite podobni ljudem, ki čakajo, kdaj se vrne njih gospod s svadbe, da mu, ko pride in potrka, takoj odpro. Blagor tistim služabnikom, ki jih gospod ob svojem prihodu najde žujoče. Resnično povem vam, da se bo opasal ter jih posadil za mizo in bo pristopil ter jim stregel. In če pride ob drugi straži in če pride ob tretji in jih tako najde, blagor tem služabnikom.“

To pa vedite, da bi hišni gospodar, ko bi videl, ob kateri uri pride tat, čul in bi ne pustil podkopati svoje hiše. Tudi vi bodite pripravljani; zakaj ob uri, ko ne mislite, bo prišel Sin človekov...“ Luka 12, 35-41.

Te besede in opomin imajo predvsem pomen za vsakega posameznika, da naj bo v prihodnjem letu pravljen: morda pride Gospod in ga pokliče pred sebe in bo terjal račun od hiševanja... Lahkomiselno živi, kdor zapira svoje oči pred resnico, da življenja tat lahko vsak trenutek pride in prestrže nit življenja. Bodite pripravljani, ker ne veste ne ure, ne dneva!

Ta evangeljski opomin velja pa tudi za vse narode in vse človeštvo.

Čas je že, da iz spanja vstanemo!

Bogu in človeku sovražni duh je človeški rod nekam uspal v senco smrtnega dremanja. Prišla je francoska revolucija in oznanjala evangelij svobode, bratstva in enakosti. Pa se se rodile krvave vojne in mesto objub-

ljenege raja je vzšla krvava zarja. Prišel je liberalizem in oznanjal nov način življenja, svobode, napredka in dviga človeka do nadčloveka. Kakor je satan govoril prvemu človeku — satan je bil prvi liberalec — tako je govoril liberalni svetovni nazor človeštvu: „Kakor bogovi boste...“ Saj je sanjal svobodomiseln filozof in pesnik o nadčloveku, ki bo zrastle iz evangelja svobodomiselsva, ki naj bi osvobodilo človeka vseh vezi božjih zakonov.

Toda evangelij svobode je rodil kapitalizem, ki je poznal svobodo le za nekatere, le za one, ki so na potu postanka do nadčloveka. Nekaj stotin ljudi v Evropi je uživalo sadove milijonov. Mesto svobode se je rodilo suženjstvo milijonov.

Po nekaj desetletjih svobodomiseln mode se je pričelo svitati med narodi, da to ni evangelij, ki bi mogel osrečiti človeštvo. Pa je satan hitro spoznal nevarnost, da bi svet spoznal svojo zmotno in se obrnil nazaj k Pravi in Lubezni, nazaj k evangelju Jezusa Nazarskega. Treba je bilo preprečiti to nevarnost in hitro je vrgel sin krivice, sovražnik raja, med nesrečni človeški rod drug nazor, ki naj bi nadomestil preživeli liberalizem: zaseljal je evangelij socializma, komunizma... Ta bo osrečil narode.

Kakor moda, kakor nalezljiva bolezen je šlo med narodi Evrope. To, to — socializem materialistični socializem, komunizem, to bo osrečilo trpeče mase. Da pa pride do sreče, je

novoletna želja tudi ta, da se v nastopajočem letu zgradi do podrobnosti avtonomija banovine Slovenije.

Mir na zunaj nam bo omogočil, da preuredimo svojo državo v pravi, trdni in iskreno ljubljani dom treh bratov. To pa je tudi naša edina rešitev in izhod. Zato bodimo budno nastrani in rušimo pogubonosni vpliv raznih političnih, boljševiških in komunističnih agitatorjev in razdiralcev naše narodne skupnosti. V teh časih bodi blagor države vsakomur najvišji zakon.

Če pa bodo zunanje politične sile in vplivi močnejši od naše volje po miru, si vzemimo za vzgled in vzor mali hrabri finski narod, ki

se ne straši nobenih žrtev za svobodo, ki se ni ustrašil boja z ogromnim sovražnikom. V slučaju borbe naj se ob elanu in pogumu jusgovlanske vojske razbije vsak sovražni napad.

Krvava vojna, ki ne pozna prizanašanja, divja v Evropi. Kljub temu pa smemo Jugoslovani, pravtako tudi mi Slovenci, ki smo letos z mirovnim kongresom Kristusa Kralja in z drugimi neštivilnimi prosvetnimi in kulturnimi prireditvami dokazali svojo visoko kulturno stopnjo, smelo in z zaupanjem zreti v bodočnost, s pogumom in z voljo po ohranitvi svojega državnega in narodnega obstoja prestopiti v — novo leto.

Srečno in uspešno Novo leto 1940 želita vsem naročnikom, čitateljem in sotrudnikom uredništvo in uprava

Ob 40-letnici prvega „Gorenjca“

Ob koncu januarja prihodnjega leta poteče 40 let, odkar je izšla prva številka „Gorenjca“, ki pa je bil pozneje v svojem izhajanju prekinjen.

Za 40 letnico izida prvega „Gorenjca“ bo izšla slavnostna številka v povčanem obsegu in pomnoženi nakladi. V jubilejni številki bo točno opisana zgodovina „Gorenjca“ in razmerje, katero je zavzemal in ga še danes zavzema z ozirom na vse panoge javnega življenja, tako v političnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem pogledu.

Na to jubilejno številko „Gorenjca“ še sedaj opozarjamo.

potrebna revolucija, potrebna krvava revolucija, da se zatro sovražniki človeško sreče.

In vrstile so se revolucije ena za drugo, ki je tekla v potokih v Rusiji, Mehiki, Spaniji. In v teh revolucijah so se rodili črni, krvoloki, žejni krvi, kakor zveri, kakršnih je še malo videlo človeštvo v zgodovini... To so tatovi, ki kradejo srečo narodom... Kakor svetopisemski tat, ki ga Kristus jemlje za primero, izpodkopa danes evangelj antikrista iz Moskve stavbo človeštva. Sovražnik človeškega rodu prvega razreda, kakršnega še ni sedaj rodila zemlja, je vstal in skuša vse udušiti v krvi in ognju... Kakor zver iz apokalipse se masti v krvi nedolžnih, napada mla narode, pa se laže, da jim nosi svobodo. Svoji lastnim bratom pada v hrbet in jih ubija, jim krade kruh iz ust in v zimi obleko, poganja jih v ledene pokrajine, da umirajo mraza in lakote, uničuje cele rodove, milijoni tretetajo in umirajo, a antikrist se drzne lagati vsemu svetu, da prinaša — srečo, raj na zemlji...

Toliko dokazov nudi ves svet že danes, da je materialistični socializem zver, ki upropašča narode na zemlji, pa vendar še nekateri koketirajo z njim. Kako to, da se množčam ne odpro oči?

Zdi se, da je danes isti čas, ki ga slika sv. Pavel, kar tudi beremo v Silvestrovi liturgiji: „Pride čas, ko — ljudje — zdravega nauka ne bodo prenesli, temveč si bodo za čehljanje ušes kopicili učitelje po svojih željah in bodo ušesa odvrčali od resnice, obračali pa se k bajkam...“ II, 4, 3-4.

Cas je, da vstane ves svet, da se odvrne od bajk in laži k resnici! Le večna resnica osvobodil človeka. Le božji zakon, le božja pravica prinaša človeku osrečenie. Nemirno je človeško srce, dokler ne počiva v Bogu.

Bodimo vsi pripravljani, pa ne pustimo sovražniku človeštva izpodkopavati temeljev človeške družbe: božje resnice, pravice in ljubezni.

BELEŽKE

Med žuželkami je neka vrsta žvalic, ki prav rade brskajo po gnoju in blatu. Imenujejo se govnači ali bolj po domače d... brbeci. Tako so pa tudi nekaterim ljudem všeč take reči, ki so čim bolj opolzke, plehke, čimboli kvantarske, ki čimboli smrde. Na Stefanovo je bila — zelo klavarno — odigrana v Gasilskem domu na Primskovem slavnostna veseloigra „Vdova Rošinka“, ki je plaža prve vrste. Celo v Ljubljani, ki niso glede iger ravno preveč ozkosrčni, je bila ta igra izžvižgana. Vendar, če žele v Gasilskem domu uprizorjati še kaj podobnega in še nadalje bili podobni d... brbecem, jim svetujemo, naj vprizore še „Veseli vinograd“, potem bodo pa na višku. Kaj boljšega se bo pač težko dobilo za nje.

O dejstvu, da so smeli na to igro celo ljudskošolski otroci, pa drugič in drugje.

Koncert godbe 1. plan. pešpolka iz Škofje Loke

Dne 13., 14. in 15. decembra je priredila omenjena godba pod vodstvom kapelnika g. Kapetana Lojzeta Smrekarja troje simfoničnih koncertov in sicer v Škofji Loki, na Jesenicah in v Kranju.

Sporod je obsegal same slovanske skladbe. Za uvod smo čeli Jenkovo „Slavnostno uvrturo“. Skladba je bila občuteno odigrana. Delo je zanimivo radi svoje enostavnosti, a pestre koncepcije. Sicer se giblje med klasiko in romantiko, a ponekod se čuti tudi dih orientala.

Ostreev „Religiozno“, pisan za godalni orkester, je sodobna skladba a polna zanimivih harmoničnih zapletljajev, a zelo zvočna in tudi glasbe nevedčemu poslušalcu dostopna, kar je posebna odlika umetnine, ki je sicer sistematično grajena, ponekod zelo zastrto pobarvana, a močno občutena.

„Skrjančeva „Carovna palica“ je suita, to je delo, obstoječe v danem slučaju iz petih posameznih vsebinsko povsem različnih komadov, ki pa tvorijo lepo celoto. Vsebinsko je delo zelo pestro. Do posebnega poudarka pride tu neobičajna izvedba: godalni orkester, 4 saksofoni in deloma klavir. Skladatelj nam je poleg mehkih sanjavih melodičnih skupin naizdal celo vrsto neobičajnih harmonij in melodij, ki pa navzlic ostrini dosežajo pri poslušalcih ono ugodje, kot ga more nuditi prava umetnina.

Bernardova „Kolo rajsodija“ je niz več ali manj razpredenih narodnih in v narodnem tonu grajenih melodij. Delo zveni polno, ponekod božajoče, pa zopet stino kleno, prav kot je narodovo življenje. Posebno moram poudariti skrbno instrumentacijo, ki je lastna skladatelja.

Zelo zanimivo delo je Lhotkova „Budnica Trenkoviš pandurjev“. Lhotka, rektor zagrebške glasbene akademije, je skladatelj velikega kova. Njegove skladbe (Vrag na vasi) izvajajo širom Evrope. Gospodu kapelniku Smrekarju bi bili zelo hvaležni, ako bi nam ob priliki prikazal še kako njegovo delo, saj

je to budnico podal tako mojstrsko, pa bodisi ritmično kot vsebinsko.

Zasanjana Biničijeva „Iz moje domovine“, ki ponekod spominja na Smetano, je lepo zaključila prvi del koncerta.

Po odmoru so nam godbeniki odigrali Šebekova „Bolgarska plesa št. 1 in 2“. Pestri, živahni skladbi, polnih preprezajočih se južnjaških motivov, ki se posebno lepo odražajo v pihalih.

Potpuri iz Moniuszkove opere „Halka“ nam slika prelest in bolest danes tako teplane uboge Poljske. Izvedba romantično zasnanega dela je bila zelo pristrčna, tako v posameznostih kot v celoti.

Smetana nam je s svojo simfonično pesnitvijo „Iz Čeških logov in gajev“ za kratek hip pričaral na vpogled veselje in žalost češke zemlje. Godbeniki so z občutjem podali delo.

Višek vsčera je bila Čajkovskjeva ouvertura „1812“. Je to tipična programska skladba zelo močnih doživetij. Po zbrani pobožni molitvi nam slika skladatelj pestro življenje, iz katerega se izvijajo kriki strahu in groze, obupa in zmage, dokler ne zazveni svetla ognjevitva „Marseljeza“, ki jo pa konecno razbije in preplavi mogočna himna nekdanje tako mogočne ruske carjeve. Š precizno izvedbo je dsegla skladba ono, kar je skladatelj hotel. Molitev — Boj — Zmaga.

Glede izvedbe celotnega programa naj omenim še sledeče. Orkester ima nekatere naravnost odlične poteze. Krepak osnovni toni bo lahko s časom dal možnost, da bo svoj izraz razprezal v vse dimenzije (pp — ff). V celoti kaže lepo zlost vseh vrst glasbil, razpolaga pa tudi s tehniko, s katero bo mogoče izvajati prav čudna dela (tehniko samo poudarjam zato, ker je predpogoj za čimbolj prosto muzikalno podajanje). Spretno sledi kapelnikovi taktiki.

Ko govorimo o orkestru, ne smemo pozabiti njegove duše, kapelnika. Kapetan g. Lojze Smrekar je temperamenten muzik, poln volje do dela, požrtvovalen in potrpežljiv, kar so same odlične poteze moža na takem mestu.

S svojo agilnostjo, s svojim obsežnim muzikalnim znanjem in s svojo vztrajnostjo nam bo prav gotovo nudil marsikak tako lep večer. Želeč mu, da bi se nadalje zamožet tako odlično uveljavljati v glasbi, kot je pokazal ta večer.

Nova častna občana občine Predoslje

Dne 16. novembra 1939 je občinski odbor občine Predoslje soglasno izjavil, da sta g. gradbeni minister dr. M. ha Krek in pa g. ban dr. Marko Natlačen, častna občana občine, v znak hvaležnosti za vso pozornost, ki sta jo posvečala do sedaj naši občini, ker so se po njihovih ukrepih izvršila pri nas velika javna dela, za katere so se naši ljudje borili že dolga leta, da desetletja. Kot zunanji videz častnega občanstva bo občina poklonila obema gg. posebna spričevala (diplome), o katerih je vredno izpregovoriti par besedi.

Podlaga spričevalu za g. gradbenega ministra je izpoved javnih del: vodovod in ceste. Modra debela črta po vsej listini nakazuje zajetje vode v predvorski občini in teče do starega, pod deželnim odborom kranjskim napravljene hranilca vode v Kranju. Od te ravne črte so druge proge, ki pomenjajo izpeljavo vodovoda po naši občini. Rudeča debela črta pomenja ceste, ki se prične v Kranju in gre preko Britofa, Predoselj, Brda, Kokrice zopet nazaj v Kranj, pač pa se pri Brdu odcepi druga, ki veže na to cesto vas Mlako. Res z okusom in življenjsko je zajeta označba posameznih krajev: Kranj s hranilcem vode in pa z lepim opornim zidovjem gašteljskega klanca, Britof z mostom preko Kokre, Predoslje s farno cerkvijo, dvorec Brdo v svoji stari častiljivi obliki, z obrisom ponosnega Storiča, Kokrica s svojo cerkvico. Na listini sta dva postavna delavca s krampom in lopato, ki pomenita delo in zaposlitev. Ves okrog te na čisto nov način izpeljave podane listine, napravi vtis mirnosti in premišljene stvarnosti, ki ničesar ne pretirava in se spodbija za tako odgovorno mesto, ki ga zavzema minister države. Čisto naprotno pa je spričevalo

mu kliče: na čimprejše svidenje s svojimi godbeniki v Kranju.

Zal udeležba ni bila velika. Iz aplavžev pešpolke sklepamo, da je godba dosegla popoln moralni uspeh. P. P.

Joža Herfort:

Novo leto med šakali

Morje je besnelo, rjulo, se zaletavalo v strme obalske čeri in z jezimi penastimi jeziki sikalo prav do mrkih trdnjavskih zidin. Pršal je drobni dež, krivec, ki se je tepel s strupeno starko burjo, ga je nosil popolnoma vodoravno. Mrzla pršavica je bila v obraz, kot bi ti zadiral zti kraški duh v kožo drobcene igle.

Ovratnik sem si visoko privihal, kapo potisnil čez ušesa, tesneje opasal jermen, na katerem je bil pričvrščen tok s pištolo in pogal konjica. Na rokavu sem imel znak ženevske konvencije — rdeči križ, da sem bil varen pred, no recimo — vsakomur.

Do mraka sem moral dospeti do Grabovca, vasi žalostne preteklosti. Med svetovno vojno so divjali na pobočju strmega Lovčena hudi boji. Najhujši pred Grabovcem. Hrabri Črnogorci so dejali, da bodo v Grabovcu že kosili. To je bilo zjutraj, zvečer so jim vrani in krokari že kljuvali oči. Nihče ni ostal.

Po strmi poti sem zavil na položnejšo planoto pred mrkim zidovjem Grabovca. Morje pod menoj je vršalo, obzorje se je zgubljalo v meglenem mraku, ki se je tihotapil od daleč nekje, kot iz neskončnosti mokre površine.

Oziral sem se naokoli, rad bi našel kakega kmetiča, da bi mi delal družbo do vasi, da bi mi bil za vodnika. Le vršanje vetra sem čul in pripogibanje in sklanjanje grmovja sem videl. Tesno mi je postalo, jahal sem čez zemljo z junaško krvjo prepojeno. Naenkrat se mi je jel konj ustavljal in striči z ušesi. Hipoma je obstal in samo hrzal. Trepljal sem ga po vratu in ga hrabil. Zaman! Čimbolj sem ga hrabil, tem bolj mi je postajalo tesno. Odpel sem tok, potegnul iz njega samokres in z ostrogami poskusil spraviti konja naprej. Ni šlo. Razjahal sem in stopil v razmočeno ilovico, prijel konja za povodec in napravil komaj par korakov, ko me je preletel srh po vsem telesu. V istem hipu je zatulil šakal za in — pred menoj. Na potu se je pokazala temna senca, oči so ji zažarele v čudni strahotni luči. Pomeril sem urno, šakal je odskočil, pa samo za korak. Kot v odmev na moj strel je zatulil še tretji in četrti šakal. Imel sem občutek, da so me šakali obkolili. Saj so vendar tako plašni, saj ni mogoče! Vendar, dejstvo je bilo tu in vse domneve niso nič pomagale. Stisnil sem zobe, vsekals s samokresom na slepo enkrat levo, enkrat desno in potegnul konja za seboj. Uboga žival se je tresla po vsem telesu, tresla res kot šiba na vodi. K sreči sem bil v prihodnjem hipu na razmočeni cesti in imel kolikor toliko razgleda in večji cilj za negotov samokres. Spet tuljenje levo in desno. Tik poti, tesno za nama. Spet senca na poti pred konjem in menoj, spet zeleno žareče lučce oči. Še tri strele sem dal in nato v diru šel proti vasi — samokres je bil prazen. Treščil sem v prva vrata in se globoko oddalnil. Konj mi je, tako se mi je zdelo, ponorel. Enkrat je stal kot pribit, čez hip dirjal na smrt! Zahteval sem od

kmeta, da me pelje do knjaza, to je do župana, ker imam tam opravka.

„Neću, Boga mi!“ „Zakaj?“ sem zarjul. „Nimam puške!“ „Kaj ti če puška!“ — Veš kaj, dotur, morda so šakali, nemara so pa tudi volkovi!“ „Pojdi z menoj vsaj do sosedá! Imam dober samokres!“ — Mani ti tvoj samokres! Šestkrat si streljal in sedaj je prazen!“ „Napolnil sem ga.“ — Pokaži!“

Šele nato se je ojunčil in me spremil, pa samo do sosedá, kjer si je izposodil težko in dolgo prednjačo. Tako sem šel z oboroženim spremstvom do župana.

— Bog s teboj! Dotore, žuri, sinko umira!“ „Knjaže, ti oskrbi mojega konja, jaz pa tvoje sinka!“

— Velja!

Bolnika sem se malce prestrašil. Ves posnel je bil v obraz in jedva je še dihal, bolj hropel. Obupno stanje bolnikovo mi je vrnilo prejšnji običajni mir in kmalu je bil bolniček izven nevarnosti. Ko sem se umival, so zaropotali v veži težki vojaški čevlji in moker fant v vojaški obleki je prišel naju v poveljnikovem imenu vabit na silvestrovanje v utrdbo. Kmalu sva bila oba z knjazom nared, tudi puška in samokres sta bila na mestu in šli smo na moje najčudovitejše silvestrovanje, na gostijo morja, šakalov in mladega vojaka, ki je bil vržen v zapuščeno trdnjavo, kateremu sva se pridružila še midva s knjazem.

☆

Ura je lezla na polnoč, v čašah se je iskrilo lo, prenehalo je rjoveti, burja je okoli vogla pela vino, pogovor je živahno tekel. Morje je mrmra-tiho, ihtečo serenado, v vasi je vladala svečana tišina. Pravkar je častnik nazdravil nama posled-njo čašo za staro leto, ko je prišel vojak in kratko, odsekano povedal, da knjažev sinko sedaj zares umira. Skočili smo vsi trije, bili v hipu pod mrzlim nočnim nebom in pozabili na — orožje. Hiteli, da, tekli smo proti vasi. Sredi poti nas je pozdravilo tuljenje zverin. — „Kurjaci!“ je dahnil knjaz in mrzlično vprašal, če imava s častnikom samokrese. Molčala sva in le še bolj smo pospešili korak. Prišli smo brez nezgod v vas in v knjaževo hišo. Sinku, ki je imel težko davico, je jelo popuščati srce. Uren zdravilen vbriž pod kožo je skoraj v hipu pomagal in ko sem se sklanjal nad bolnička, napeto čakaje izid boja med menoj in belo ženo, je malček trudno odprl oči in dejal:

„Mož, kdo si? Dobro mi je, sedaj bom spal, pusti me!“ Res je kmalu zaspal in se tudi kmalu dodobra pozdravil.

Za povratek v trdnjavo nismo imeli ne časa, niti volje, novo leto nas je dohitelo pri knjazju. Veselejšo zdravice, sinko je bil rešen in spet naju je zvalil častnik s seboj. Knjaz mi je dal puško in šli smo. Nebo je bilo prepreženo s težkimi oblaki in veter jih je urno gonil po nebu sem ter tja, včasih je za hip posijala na divjo krajino luna z medlim svitom. Kar je preskočila pot žival, večja od psa, pretrganega života in košatega repa. Vrgel sem puško k licu, oster pok in spet —

mir. Par skokov sem čul med grmovjem in skalovjem, nato zvenket železa in hip nato zamoklo grčanje, renčanje in cvilenje.

— Daj sem puško!“ je dejal knjaz in šel previdno v smer grčanja in renčanja. Po kratkih hipih molka strel, pridušen krik, zamokel padec in trkljanje telesa, nato spet mir. Častnik me je zagrabil za roko, jo stisnil kot z železnimi kleščami in mi pokazal z nemo kretnjo na cesto — dvajset korakov pred nama je stal velik volk in naju motril. Tovariš je hripavo zarjul, zverina je je planila v grmovje in nama zginila izpred oči. Častniku se je posrečilo priklicati stražo, kmalu so prišli vojaki, s plamenicami in našim orožjem. Šli smo iskat knjaza. Klicali smo ga, svetili s plamenicami, čez dolgo smo čuli slabotne klice, klical nas je. Med skalovjem in grmovjem divjega mirtovja je ležal ves siv v obraz, sicer pa zdrav, le pomagati si reže v glavo nizdol. Reš li smo ga mučnega položaja, pa ga vprašali, kaj je streljal. „Hudiča!“ — Beži, ne norčuj se. Volk je bil v pasti, saj je še, ko sem prišel do njega, sem uzrl kraj njega zverino, še enkrat večjo od volka in to sem streljal. Strel pa me je spodnesel, stal sem na ilovici, pa sem se speljal po spolzkih tleh in se zapeljal nizdol in padel čez skale.

Šli smo nazaj in prišli do pasti, v njej je tičal komaj enoletni volk, past ga je prišla čez križ in trebuh. Strel iz samokresa mu je skrajšal muke. Skoro tik pasti smo našli drugega volka, staro volkuljo. Strel ji je strl lobanjo. Oba smo odnesli v trdnjavo, veselo nazdravljali srečnemu lovcu in srečnemu očetu, kateremu je sinek hotel umreti, umreti staremu letu v slovo.

Dolgo smo še govorili o volkovi, pa redko se pojavijo v okolici Grabovca, po vojni so zginili in le šakali, njih pobratimi se klatijo po bivšem polju slave. Komaj je knjaz to izgovoril, so zatulili šakali na gričku tik trdnjave, zatulili v zboru.

Čuješ, dotur, izzivajo te. Če bi se pa pokazal na planem, bi zginili in čez pet minut zatulili tebi tik za hrbtom. Pa le počakaj, ugnala jih bova. Tu je moja roka, boš po njih streljal in tudi ustrelil boš katerega, če imaš le kaj lovske krvi v sebi!“

Šakali so tulili mlademu letu v pozdrav, knjaz pa je dejal, da je sedaj popolnoma miren, češ, če šakal tuli, ni volka blizu. Vsa vas je slutila že par dni, da nekaj ni v redu, ker šakali niso tulili, če pa so, so tako, da njih glasu nisi spoznal. „Sedaj vem, tulili so voleje!“ je zaključil očanec.

Zunaj se je porajalo medlo, zaspano, sivo novoletno jutro. Morje se je spet oglasilo jačje in spet se je zbudil krivec in se jel tepsti z burjo.

Prečuta noč, tako težka noč, polna presenečenj, nenavadnih dogodivščin in iskreče se vino nas je utrudilo. Na povratek sem misli, pa bolj me je mikala zakurjena soba in vabila topla postelj. Nisem ji mogel odoleti in prespal sem novoletno dopoldne.

Popoldne sva s konjičem spet spela donov, na mojo staro obmorsko postojanko, spešila sva se, zakaj moja jeklena, mrzla ljubica je doma lepo visela na klinu in njej sem najbolj zaupal...

Za vse in za vsakega nekaj ali Videant consules!

V vlak. Nabito poln voz, na hodniku šolska mladina, dekleta in fantje, kvečjemu v pubertetni dobi. Priče boljše oblečen delavec. Prične kvantati, da se je kresalo. Vrline se v vojaški oddetek, pa je njegovo kvantanje predsedalo celo vojakom in porinili so ga iz kupa. Nadaljuje na hodniku in se obrega ob mladostnike. Opominu ga prvič, kvanta še huje, drugič — brez uspeha. Pokličem sprevednika, stanje isto. Ostane še ena pot — služ. bujoč, orožnik. Napravil je red.

Ni li o sramota brez primere? Če si delavec, pa magari če si trikrat komunist, ni ti treba na vsakem koraku prodajati in vsiljevati mirnim ljudem svoje prostištvo in svjnarije. Če si tudi delavec, človek si! Opozor. takega nesramneža, če ne pomaga — naznanj ga!

*

Na Gaštej. Voznik s preobloženim vozom kolne in pretepa konje. Moči ubogih živali pojemajo. Opozorim ga zlepa, da je pač prevelika teža, da je preveč naložil, naj gre iskat priprege. Vsjuje se iz njegovih ust ploha psovk in kletvin, celo svojo srčno greznico je zil name. Ko sem hotel pogledati število voza je obrnil bičevnik. Nadaljne delo je seveda opravil stražnik.

Kakor ravnanje taki zverinski ljudje z živino, tako ravnanje s sočlovekom, ko postanejo v alkoholu — zverine! Sto in več družtev imamo v Kranju in vsako ima zaslonbo pri tej ali oni oblasti. Ustanovimo društvo za varstvo živali, saj imamo zakon, ki prepoveduje mučenje živali!

*

Čez leseni most čez Kokro vozi voznik poln voz ruševin. Most zdihuje in ječ. Voznik vozi po skrajni levi. Skoro je zbil kolesarja, ker se mu ni hotel umakniti za ped. Na kolesarjevo mirno opozorilo, naj vozi po desni spet ploha najgrših psovk. Za ocvirk pa: „H...“ če bi imel sedajle četrta vina potem bi ti videl!

Ljudje božji, veste li kaj je oljka in srčna kultura? Če je kdo med vami bi le enkrat tak, kot tile, ki jih tu naštevam, pa če tudi se sicer zdrži, potem nima niti trohe srčne kulture!

*

Narodni dom v Kranju je v enem tednu dal priliko za dvoje elitnih prireditev. Prva je bil „Kabaretni večer“, kjer so prodajali za drag

O žganju, žganjarskih kotlih in špiritu

Letos je sadje dobro obrodilo. Povsod, tako v Sloveniji, kot drugih krajih države so nakuhati mnogo žganja. V časopisih smo brali grozna poročila o delovanju demona žganja. Nekateri hočejo žganjenjete odpraviti z zapečatenjem kotlov po kmetih. Praobčujemo umenjenje prijatelja našega lista, kako naj bi se to pičajevanje zatrla.

Letos se je po nekaterih krajih naše lepe Slovenije nakuhalo velike množine domačega žganja. Ze veliko se je pisalo in predlagalo, kako in na kakšen način bi se omejilo čezmerno pitje žganja.

Ne bo odveč, če tudi mi o pogubonosnem žganju podamo svoje mnenje.

Da se na kmetih ob dobri sadni letini skuha žganja več kot preveč, je gola resnica. Kadar sadje obrodí, takrat se kuha žganje vse povsod, ga je dobiti po zelo nizki ceni. Tudi za stonj se ga marsikdo nasrka do onemoglosti, kar nikomur ni v ponos. Da bi se to pojančevanje odpravilo, ali vsaj nekoliko omililo, predlagajo nekateri zapečatenje žganjekuharskih kotlov, kakor je to bilo nekoč. Če se doseže, da se kotli zapečati, ali bo potem manj pičancev ne verjamemo. Načrt o zapečatenju pa je vreden, da se izvede.

Ako bi padli žganjekuharski kotli pod finančno kontrolo, bi vsakega, kdor bi hotel kuhati žganje, stalo nekaj denarja, ki bi se stekal pri finančnih upravah. Od tega denarja bi morale podeželske občine tudi zahtevati svoj delež ker ta denar bi bil le večji del od podeželskega ljudstva vplačan, zato bi imele tudi podeželske občine pravico do gotovega deleža za katerega bi se morale enotno zavzeti.

Toda povrnilo se na vprašanje žganjenjstva. Ali bi se res manj žganja skuhalo, oziroma poplo, če bi se kotli zapečati? Ni verjetno.

Žganja bi se skuhalo in poplo ravno toliko kakor doslej in posledica tega bi bila večna nevolja med kmeti, skrivno kuhanje in tiho tapljenje žganja bi se povečalo, nato pa bi sledile razne kazni, katere bi malo ali nič vplivale na potrošnjo žganja. Dkter se bo gojilo sadno drevje, bo žganja vedno več, če bi tudi vsak „frakelj“ nosil svoj pečat, če se iz-tredjenjstva naroda ne ukrene drugačna pot. V vsaki vasi, ali več vasi skupaj, kjer je dovolj sadnega drevja, bi se morale ustanoviti sadjarske organizacije, katere bi skrbelo

denar slabe in osivele šale in neslanosti prvega reda. Ne zaradi škandaloznega programa in jezika, da se je vsakemu Slovencu moralo obračati, pač pa zavoljo le pregrobiti šal na račun publike je ta žvižgala, vpijala in tuj in — odšla, ter pustila denar v blagajni. Bilo pa je kakih osem junakov, ki so vztrajali do konca. Gospodje, okrog Narodnega doma — če mislite, da je kranjska publika res — oslovskega porekla, počem servirajte še kaj takega, toda, blagajno napolnite — sami!

Druga prireditev je bil simfonični koncert Škofjevoške vojaške godbe. Eliina prireditelj, nadvse mojstrsko uspeša, izvajana mojstrsko primeroma pičli zasedbi. Kar je lepega in v zvezi — oprostite s srčno kulturo — to pri Kranjcih ne vleče. Zal!

*

Na okrožnem uradu. Gnječa, da je joj. Veselo kramljanje in vsi so težko bolni. Redek med njimi, ki se mu vidi, da je res bolan.

Delavci! Vi ste prvi poklicani, da v svojih vrstah napravite red. Premislite samo to, če ste bolni — ali bi šli k zdravniku, če bi morali plačati recimo dva dinarja — če vam vest pravi da, potem povdajte.

Ogromno pa je onih, ki vzamejo pri delodajalcu bolniški listek takoj, čim konča delo, ali čim dobi odpoved. Delavci! Taki, ki niso bolni pa izrabljajo bolniško blagajno so zajedalci in škodljivci Vašega delavskega zavarovanja. Čim več bo simulantov, čim več bo izrabljalcev nujne pomoči, Vaše pomoči v boleznih, tem manj uspešna bo ta pomoč Vam, ko boste resno oboleli. Čim več ima zdravnik dela, tem hitreje mora delati in dela radi pr. utrujenosti proti svoji volji manj vestno. To naj bo poziv na Vaš delavski socialni čut in obenem resen opomin!

*

Od enajstih zvečer do štirih zjutraj. Iz beznic in vinotočev spuščajo in mečejo na cesto pijane ljudi, žal po večini delavce in ti rjevoje in kravalizirajo nemoteno, dokler hočejo.

Delavec bo dejal — moram ga popiti kozarec. Ga poplaknem prah in okus po slabi večerji. Prav! Oplahni pa magari s pol litrom vina. Ne bodi pa živina in ne pij, dokler je še groš v žepu!

Oko postave pa naj pazi, kdo daje pičajo preko mere in preko policijske ure.

Za vse, kar sem povedal: Videant Consules...

za nego sadnih drevcev, za poučne tečaje in predavanja itd.

Organizacije pa bi morale skrbeti tudi za strokovnjake, kateri bi kmeta praktično učili o sriskanju mošta in sušenju sadja, ker takega pouka so potrebni povsod.

Dogaja se, da se po nekaterih krajih najlepše sadje pripravlja za žganje, kar je velika napaka.

Zato je treba, da se da sušenju sadja in izdelavi sadnega mošta prednost za žganje pa se porabi le najslabše sadje. Pridnim žanjicam v poletni vročini na polju in drugim delavcem dajte dobrega mošta ne pa morda kake brozge, kakor se to zelo rado zgodi. Torej boj domačemu žganju na celi črti.

Kaj pa špirit, ki napravi tudi toliko, ali še več gorja, kakor domače žganje, pa se ne najde n. h. e., da bi napovedal boj tudi špiritu, katerega pijejo mešanega z vodo leto in dan prav povsod, dočim se domače žganje v glavnem pije le 3 do 4 mesce, potem pa je treba čakati morda tudi več let, da sadje zopet obrodí.

Boj špiritu pa naj bi bil tak, da bi se vsem trgovinam z mešanim blagom na deželi odvzelo vsako dovoljenje za prodajo špirita. Saj je vendar zato dovolj gostiln, kamor spada pičaja.

Špirit napravi vendar več gorja, kot pa kmečkemu žganju, ker se istega dobi vsak čas za denar kar ga hočete, dočim se pije žganje ob času žganjekuhe sem in tja docela zastoj.

Špirita ničkar ne pobije toča, mu ne škoduje suša in mroča in ne mraz, vedno ga je dovolj, sadje pa je odvisno od vremena.

Tisti možakarji, ki vedno pijejo žganje, upropačajo svoje družine, kar je dokazano. Kjer družinski oče meče denar za alkohol, tam vid mo ženo, otroke v pomanjkanju in zane-marjenosti. Nimajo obleke ne čevljev, ne šolskih potrebščin, ne morejo v cerkev, ne v šolo.

Tak družinski oče pa vedno toži in tarna o slabih časih, nobena reč mu ni po volji. Nikdar nima denarja za preskrbo svoje družine, za špirit ga pa ima vedno dovolj. V taki družini je vedno kreg in prepri na prvem mestu, otroci pa se temu podobno vzgajajo, ker drugače se vzgajati ne morejo. To so posledice špirita, o katerih bi se dalo še mnogo, mnogo

pisati. Torej, boj špiritu moramo napovedati vsi! Vprašanje pa je, ali bi država, ki ima velike dohodke od špirita, hotela izdati kako odredbo, da bi se trgovinam na deželi odvzela vsaka prodaja špirita. Če bi se to pričelo resno pripravljati, potem bi vsi trgovci na deželi, in morda tudi v mestih, enoglasno zajavkali, češ brez špirita ni trgovine, velik vir dohodkov nam hočejo vzeti. Takega ukrepa od strani oblasti za enkrat pač še ne moremo pričakovati, ker vsa zadeva se suče le bolj okrog žganjarskega kotla, katerega ima v posesti kmet, špirit pa menda ni tako važen, da bi bilo vredno o njem razpravljati.

Mnenja pa smo, če se izvede boj proti

Podganar Murček z Gorenjskega

Podgane zapustijo v jeseni svoja letna bivališča in se preselijo v hleve, v kleti in na skednje. Sploh se v začetku zime podgane najrajši izberejo topla in s hrano založena bivališča. Tako se je zgodilo tudi pri nas letošnjo jesen. V vas je pripoldo nebroj te gojazni in noben posestnik se ne more pritožiti, da bi imel premajhno število podgan. Posebno veliko pa jih je prišlo k mojemu sosedu „Hansku“. Toda ravno tukaj pa so naletele na njih najhujšega sovražnika na posestnikovega psicka — Murčka. Kajti Murček jih je med letom polovil na desetine, to pa, kar je naredil preteklo nedeljo, pa moram povedati širši javnosti. Na domačem skednju je tekem dobre četrte ure polovil in pokončal: 8 — nemalo rejnih, velikih podgan. Če se leto za leto v časopisju objavljajo poročila, da je ta ali oni lovec ustrelil belo čaplo ali belega fazana, pa mislim, da tudi psiček Murček zasluži radi njegovega prekornostnega dela in čina, da se ga javno pohvali. Kajti to delo bi pravzaprav morale opravljati mačke, toda pri nas so mačke že tako daleč razvajane in pomehkužene, da se za podgane niti ne zmenijo, zato pa čimveč tega dela preostane psičku Murčku.

Ker pa je ta nedeljski dogodek zvezan z žalostno-veselim koncertom, pa ga bom povedal cenj. čitateljem, tako, kot se je odigral:

Sosedov sin Tinče je šel po maši kmito domačo živino. Ko je prišel na skedenj, kjer imajo postavljen mlin — hoteč dve nabasati seno, — sta iz mlina skočili dve podgani in se skrili pod mlin. Ko je Tinče opazil, je popustil koš na skednju in hitro skočil po sosedu Francetu, po svojega lovskega učitelja —

Zlet gorenjskih smučarjev v Tržiču

Ob 10-letnici „Gorenjske zimsko-športne podzveze.“

III. zlet gorenjskih smučarjev, združen s proslavo 10 letnice Gorenjske zimsko-športne podzveze in državnim prvenstvom v alpski kombinaciji.

Uprava Gorenjske podzveze smatra Tržič tako v terenskem, kakor v organizatoričnem pogledu kot sposobnega za izvedbo svoje redne letne zimske prireditve. Lansko leto je to prireditev izvedla v Kranjski gori, predlanskim pa v Bohinju. Letošnja se bo v dnevi 27. in 28. januarja 1940. vršila v Tržiču. Tržič hoče to nalogo brezhbitno izvesti, in se je zato že sestavil poseben pripravljalni odbor v katerem so zastopniki vseh tržičskih zainteresiranih društev in ustanov. Med glavnimi: SKT, Občina, SPD, FO, SK Ljubelj, Skavti, Sokol, Gasilci itd. Letošnjemu zletu bo priključena izvedba državnega prvenstva v alpski kombinaciji in proslava 10 letnice podzveze.

Tržič nudi vse predpogoje za izvedbo smučarskih prireditev. Njegova lega in lega okolice nimata primere v naši domovini. Svetovno so že znani smučski tereni Karavank, zlasti Zelenice, Košute s Kofcami in Storžičem. Nbroj smučskih tekem, posebno v alpski kombinaciji se je že vršilo v teh planinah in splošno znani so tradicionalni Zeleniški smuki, kjer se vedno merijo naši najboljši alpski tekmovalci. Širok

kmečkemu žganju, naj se izvede tudi borba prot špiritu.

Koliko očetov, mater, žena bi bilo do konca svojega življenja hvaležnih tistim, ki bi pričeli tudi boj špiritu in ga praktično izvedli.

Koliko je možakarjev ter tudi fantov, ki ne gredo zlepa v gostilno, temveč v kako trgovino, (seveda ne povsod) se skrijejo v tak kraj, da so bolj na varnem, potem pa zahtevajo špiritovega žganja na mizo in kartet. Taka prepovedana zabava pa se vleče pozno v noč.

Nočemo nikomur delati krivice, ne trgovcem ne drugim, povemo samo to, kar je res.

Med trgovci pa se nahajajo tudi zelo poštenede, vendar je teh manj kot onih, ki se ne drže postav.

sicer ne v streljanju, ampak v lovski latinščini, da ga na licu mesta prepriča o vrlinah njegovega psička, ker mu namreč le-ta nikakor ni hotel verjeti, da je Murček v resnici tako izboren podganar. Poklicala sta Murčka in vsi trije so se podali na podganji lov. Tinče je z brezovo metlo podil podgane iz mlina, Murček pa jih je sprotil davil in moril. Sosed France, pa se je skakajoč sem in tja umikal premetajočim se in erkaajočim podganam in se čudil vrlinam in junaštvu Murčka. Sedem podgan je že ležalo na bojnem polju, toda Murček je še vedno v svoji krvoločnosti nestrpno prežal na nove žrtve. Po kratkem presledku je bilo že skoraj misliti, da je konec tega veselega lova. Toda kar naenkrat se iz mlina pripodi velika podgana in se v strahu pred smrtonosnimi, snežnobelimi zobmi Murčka, zakadi v široko hlačnico sosedu Francetu. Francelj je prestrašen odskočil in zavpil na ves glas. Toda pomoč Murčka je bila že prepozna, kajti podgana se je z bliskovito hitrostjo poglala po hlačnici navzgor in se skrila pod hrbenico preplašenega Franceta. Mož je v tej zmedenosti celo pozabil na svoje dolge roke! Tinče, opazivši to kritično situacijo prijatelja Franceta je skočil na pomoč. Na gorjem delu hlačnice je opazil veliko, nemirno kepo, stisnil je z obema rokama krepko za to kepo in v trenutku se je iz Francetove hlačnice privlačila debela, velika podgana. Ob hlačnici pa je že nestrpno čakal junaški Murček in je s svojimi ostrimi zobmi z enim samim uzgrom uplhal! tej nesnagi — nit življenja. Ako pa je ta podgana, sosedu Francetu naredila kakšno škodo, o tem pa vaška kronika prav ničesar ne poroča.

Uredba o državni trošarini na pičaje

Kraljevska vlada je radi izravnavanja višine trošarinske stopne na vino in žganje in radi poenostavljenja in izenačenja kontrole pobiranja te davščine po vsej državi predpisala Uredbo o izpremembah in dopolnitvah Zakona o državni trošarini, ki stopa v veljavo 1. januarja 1940.

S to Uredbo prestanejo vse banovinske trošarine na vino in žganje v kakršnikoli obliki in zavaja se edino državna trošarina in sicer: na vino 1 dinar od litra, na fina vina 3 dinarjev od litra, na šampanjec 10 dinarjev od litra in na žganje 10 dinarjev od 1 hektolitrske stopnje alkohola (t. j. 10 dinarjev od 1 litra čistega alkohola v žganju ali približno 2 din od 1 litra žganja od 10 gradov).

V smislu odredb navedene Uredbe bodo finančni organi na dan 1. januarja 1940 popisali količine vina in žganja pri onih proizvajalcih, ki trgujejo ali predelujejo vino in žganje, kakor tudi pri vseh, ki trgujejo in točijo vino in žganje in istočasno bodo pobirali državno

trošarino na najdene zaloge.

Pri proizvajalcih vina in žganja (kmetih), ki ne trgujejo z vinom in žganjem se morajo ravno tako kontrolirati in popisati zaloge na osnovi ustenih ali pismenih prijav, katere bodo organi finančne kontrole prešli na licu mesta po občinah in vaseh. Dan, kdaj bodo finančne kontrole prišle v občino ali vas sprejemat te prijave, se bo posebno objavil po pristojnih občinah. Na prijavitelne in najdene količine vina in žganja pri teh proizvajalcih (kmetih) se ne bo pobirala državna trošarina, temveč te količine še nadalje ostanejo na prosti razpolaganje gospodarja.

Ti proizvajalci (kmetje) radi vina in žganja nimajo drugih dolžnosti napram državi, kakor da so obvezani na poziv pristojnega oddelka finančne kontrole prijaviti količine vina in žganja, ki so jih pridelali in to samo radi lažje kontrole in pobiranja trošarine pri onih, ki bodo ta pridelek kupovali.

Te prijave bodo organi finančne kontrole prejemale na licu mesta po občinah in vaseh.

OBRTNIŠTVO

Obrtniki - draginja - plačila

Oh ta draginja in zopet draginja, te besede se pogosto premlevajo zadnje case med ljudstvom, ter o njej pogosto razpravljajo tudi dnevno časopisje. In naraščajoča draginja vsakovrstnega blaga je spravila zadnje tedne že skoraj vse stanove in organizacije do dejstva, da so dvignili svoj glas o zahtevi po nujnem zvišanju njihovih plačil, da si zamorejo vzporedno z rastočo draginjo vsaj za silo ohraniti svojo življenjsko eksistenco.

Kaj pa obrtniki? Ti so vedno pri svojih zahtevah zadnji in najpotrebitvejši. Vse se je zganilo, a obrtnik vedno še čaka do skrajnosti.

Ko so pred meseci veletrgovci svojim trgovskim odjemalcem odpovedali kreditiranje raznega blaga, je moral povsod isto pot kreniti tudi trgovec ter ukiniti kreditiranje svojim strankam, da se s tem more denarno opomoči ter nabaviti blago za novo zalogo za takojšnje plačilo.

S tem v zvezi pa je zopet obrtni stan tisti, ki je bil pri tem najbolj prizadet in zakaj?

Gotove stranke, ki oddajajo vsakovrstna naročila v izvršitev raznim obrtnikom, jako malo pomislijo, da mora tudi obrtnik s svojim trdim delom in skromnim zaslužkom preživljati sebe, svojo družino, plačevati pomočnike, razne obvezne dajatve državi in drugim, pa kako? Ko pa velikokrat obrtnik pri oddaji naročenega izdelka od stranke ne prejme nikakega denarja za svoje trdo delo, ter mu s plačilom odlašajo nekateri manj, drugi dalj časa. Obrtnik mora razno blago kot material, ki ga rabi pri izvešanju svojega poklica, kakor tudi življenjske potrebščine za sebe in družino v trgovini takoj plačati, pa imajo na drugi strani nekateri stranke tako malo ali pa morda celo nič uvidevnosti in sočutja do sotrpna obrtnika, ki gara od zgodnjega jutra po pozne noči v nadi, da bo za svoje delo prejel tudi takojšnje plačilo, pa je ob takem pričakovanju velikokrat razočaran, kajti za plačilo se obrtnik pušča v negotovosti. Kako velike skrbi večkrat tarejo obrtnika, ko mora gledati večkrat svojo družino skoraj brez hrane, brez potrebne obleke in obutve, posebno v zimskem času pri zasluženem denarju, ki ga pa od strank še ni prejel. Kako naj vodi obrtnik v tako žalostnem položaju po krivdi drugih. S čim naj si nabavi novo skromno zalogo blaga za nadaljnje delo, ko pa še prejšnjega nima plačanega. Kako naj si obrtnik na ta način ohrani svojo eksistenco, ko pa nima zadostnih, ali celo večkrat nikakih sredstev in to zopet po krivdi drugih.

Ali ni obrtnik le samo odvisen od tega, kar zasluži s svojimi rokami, trdim delom, svojim trudom in odgovornostjo za svoj izdelek, pa je žal dosti ljudi, ki to trdo delo s skromnim zaslužkom obrtnika ne plačajo. S takim načinom plačevanja za izvršene in izročene izdelke se dela obrtniku velikanska škoda.

Nima pa obrtnik samo škode pri tem, da mu stranka noče plačati, ampak občutno škodo trpi pri tem, ako se stranke ne drže točnega plačila. Ko pride stranka po izgotovljeno delo k obrtniku, ali pa, ako ga obrtnik dostavi na dom naročnika naj bi se račun takoj poravnal in plačal. S tem bi bila obrtniku olajšana delna skrb, s takojšnjim plačilom si more obrtnik svoji družini nabaviti živež, obleko, obutev, lažje bi plačeval svoje pomočnike, ter si nabaviti novo skromno zalogo blaga, ki ga potrebuje pri svojem poklicu.

Vzemimo par primerov, ki so se dogodili ob prarustu današnje draginje.

1. Veliko čevljarjskih mojstrov pošilja svoje izdelke stalnim trgovcem s čevlji v kraje izven Slovenije. Ko so se ob tej draginji povišale tudi cene raznih surovinam in materialu, ki ga čevljarji rabijo, so morali pri vestni kalkulaciji tudi sami primerno zvišati cene čevljev. Čevlji so bili odposlani gotovim trgovcem z neznatnim poviškom cen, pa so bili kratkoma nekaterim čevljarjem čevlji vrnjeni nazaj s pripombo, da ne prizna višje cene, pa čeprav večina čevljarjev ni povišalo

cene za svoje trdo delo, ampak samo za blago, ki ga je moral cevjar že sam dražje plačati. Ali naj potem dotični trgovci uživajo toliko večji tobiček kolikor je blago dražje, a čevljar pa naj trpi toliko večjo škodo.

2. Pri malih obrtnikih, kakor pri šiviljah, krojačih, čevljarjih, pa tudi delno pri trgovcih se zadnja leta javljajo slučajni posebnosti pred večjimi prazniki, kakor velikonočnimi, božičnimi itd., ko je naročeno delo pri obrtniku izgotovljeno, ga pride stranka iskat sama, ali pa zahteva dostavo na dom, glede plačila in poravnave računa pa se kratkoma nekateri izgovorijo, „bomo že takoj po praznikih račun plačali, saj veste, sedaj so tile prazniki, pa je treba denar še za to in ono stvar za praznike.“ Obrtnik pa, ki je težko pričakoval plačila za svoje delo, denarja ni prejel, kakor da ne potrebuje prav nič za praznike, kot da mu ni treba nič jesti, ni treba nikakega boljšega prigrizka za praznike, prazniki naj bodo za obrtnika le v tem in toliko, da je tiste dneve prost dela, pa je vse dobro, o tem je veliko dokazanih slučajev.

K vsemu temu pa se mora tudi pripomniti, da pri takih slučajih nikakor niso vse stranke prizadete.

Tudi žalibog med obrtniki se dobe taki primeri, ko za svoje delo dobi plačilo, pa svojeemu sotovaršišu ne privoščijo takojšnjega plačila računa, ter si nabavi za sebe vse tisto, kar si požel, posebno ob praznikih. Tudi nekateri obrtniki naj bodo toliko vpljudni, da bodo upoštevali tudi potrebe svojega stanovskega sotovaršiša.

Če primerjamo delavske plače, ki jih prejmejo po tovarnah, ki so v večini res preskromne, ter bi jim z vsem srcem želeli plače, ki bi bile res dostojne človeškemu življenju, toda, so pa na drugi strani sigurni, ta bodo ta in ta dan prejeli svoje plačilo, dočim tega obrtnik ne more reči.

Draginja raste, vsi stanovi in poklici delavstva so se dvignili za zvišanje plač. Tudi najvišja gospodarska predstavica, to je Zbornica za trg in industrijo je že pozvala svoje članke obrtnike, naj primerno sedanjim draginjam zvišajo plače svojim zaposlenim pomočnikom, toda, zopet kako, če pa manjka uvidevnost za točno plačevanje obrtnikom za izvršene izdelke.

Sedaj, ko so trgovci ustavili kredit za blago strankam, se marsikateri potrudil, da plača v trgovini blago proti takojšnjemu plačilu, zraven si pa marsikateri misli, da bo čevljar, ali pa krojač ali pa šivilja malo počakal za svoja plačila.

Odrpava kreditiranja bi pomenilo zboljšanje gospodarstva, ter se temu načinu tudi obrtniki pridružujemo, toda treba je takega koraka pri vseh panogah gospodarstva, pa bi bile razmere vidno zboljšane.

Zato prosimo, posebno mali obrtniki in tudi ostali, da naj javnost te naše skromne pritožbe vzame resno na znanje in obenem apeliramo za točnost plačil ob izročitvi izdelkov, izvršenih posebno ob večjih praznikih. Obrtništvo je tisti stan, ki še drži na svoj ponos, ter se boji zahtevati v splošnem kakih predplačil za izvršitve naročil, terja pa tudi nerado, dokler ga do tega ne pripravi skrajna sila.

V nezboljšanem primeru bo obrtništvo primorano zavzeti ono enotno akcijo po vzorcu trgovcev, da bo obrtništvo izgotovljena naročila oddajalo strankam samo proti takojšnjemu plačilu. Zato upajmo na skorajšnjo uvidevnost javnosti, da upošteva življenjske težnje obrtnikov, da bi do te skupne akcije zaenkrat ne bilo treba priti.

Gorenjski obrtniki.

Vse člane našega združenja pozivamo, da se radi kazni, ki so jo prejeli radi nadur, obrnejo na skupno združenje v Kranju med uradnimi urami.

Skupno združenje obrtnikov v Kranju.

Delavski obzornik

Lep dar OUZD svojim članom za božične praznike.

Okrožni urad je na svoji zadnji seji soglasno sklenil, da se vsem članom, kateri so v bolniškem staležu, izplača dvojna hranarina za božične praznike. Za ta dobrušen dar okrožnega urada bodo delavci gotovo hvaležni.

Odpovedi.

V zadnjem času je nastalo precej razburjenja med delavstvom v Kranju. Nekateri tovarne so vsemu delavstvu službo odpovedale ter ga celo pri OUZD odjavile, četudi odpust še ni bil potreben. V javnosti so se raznesle tudi govorice, da se je neki tovarnar izrazil, da s tem, ko delavstvo pri OUZD odjavi, dne 15. junijev v žep ter se na ta račun lahko v

praznikih lepo zabava po Italiji. K tem govoricam prizadeto delavstvo samo dodaja pravi izraz in izreka svojo obsodbo.

Rdeči agitatorji.

V zadnjem času se opaža precejšnja delavnost marksističnih voditeljev in priganjačev tkzv. svobodnih delavskih organizacij. Opozarjamo vse zavedno delavstvo, da ne naseda tej demagoški in hujskaški grupi. Delavec in delavka, za vaju je mesto tam, kjer je večina slovenskega naroda, zato slovenski delavski stan na plan kljub vsemu razdiralnemu podtalnemu delu moskovskih plačancev — na plan v zavesti da se tvoja bodočnost bliža. ZZZ je prava predstavica delavskega stanu, zato vsi zavedni slovenski delavci in delavke pridno pristopajte k ZZZ.

TEDENSKE NOVICE

Mleko bo dražje

Na širšem sestanku Krajevne Kmečke zveze za Kranj in okolico je bilo soglasno sklenjeno, da se radi znatne podražitve živalskih krmil podraži mleko na dan 2,50 za liter. Po vsestranski debati je bila končno določena cena dan 2,25, z ozirom na težak položaj konumenta. Cena stopi v veljavo 1. jan. 1940.

KRANJ

„Plavž“ je naslov novi igri Franceta Klinarja. To je najnovejšo slovensko dramatsko delo, košček naše gorenjske zgodovine, ki prikazuje borbo naših prednikov za svojo zemljo. Močna drama je, ki je na Jesenicah, kjer je bila krstna predstava, štirikrat napolnila dvorano. Kranjsko Prosvetno društvo s svojimi najboljšimi močmi že dalj časa pridno pripravljajo to pomembno igro. Podalo nam jo bo 5., 6. in 7. januarja 1940. Ze danes opozarjamo Kranjčane kakor tudi okolčane na to izredno igro.

Božičnica na tukajšnji meščanski šoli. Naša novoustanovljena šola je priredila revnim učencem prav prijetno božičnico. Pester in zabaven spored so izvajali tukajšnji učenci v Ljudskem domu. Odlomek iz igre „Petrickove poslednje sanje“ je posebno ugajal. Po programu so bili učenci pogoščeni s čajem in kruhom ter obdarovani s blagom, ki sta ga darovali tovarni „Intex“ in „Božič“. Ob božičnem drevescu so zapeli in zaigrali božične pesmi, tako da so žarela od veselja oči tudi najrevnejšim.

Seja Sedejeve družine bo v nedeljo 31. decembra ob 9. uri v Ljudskem domu.

Opozarjamo na današnji oglas gasilskega družabnega večera, ki bo na praznik sv. Treh kraljev t. j. 6. januarja v Narodnem domu.

Mala tombola bo na gasilski prireditvi dne 6. januarja največja senzacija večera. Ta družabna igra se bo vršila ob polnočnem odmoru ter bo trajala le 30 minut. Številke bodo klicane kakor na običajni jesenski tomboli. Prva tablica, na kateri bode izklicanih 5 števil v eni vrsti, bo zadela prvi dobiček t. j. najnovejši Radio-aparat „Radione“ v vrednosti din 4.200.—. Tudi vsi ostali dobitki bodo na enak način pridobljeni. Oglejte si razstavni paviljon na Mestnem trgu in cenite vrednost dobitkov. Opozarjamo, da stane tablica k igri v predprodaji din 5.—; na večer prireditve pa din 4.—.

Hotel „Evropa“ sprejme garderobko.

Halo!

Predno kupite kakršnokoli darilo: ure, zlatino, srebrnino, si oglejte bogato zalogo v strok. urarski delavnici

Drago Šegregur

KRANJ, Vidovdanska cesta št. 15.

Najboljše!

Najcenejše!

Občni zbor Glasbenega društva Kranj se vrši v nedeljo, dne 31. decembra t. l. ob 9. uri dopolne v društvenih prostorih, Savski breg 9. Dnevni red običajen.

TRZIC

Vzgojni teden za starše. Od 15. do 21. januarja priredi društvo „Šola in dom“ v Trzicu vzgojni teden za starše trziškega kota. V šestih zaporednih predavanjih, ki se bodo vršila ob večerih v meščanski šoli, bodo strokovnjaki obdelali vprašanje otroka od vseh plati: zdravnik bo govoril o otrokovem telesnem razvoju, o pravilni prehrani in negi, ki jo otrokovo telo potrebuje, če naj doraste do zdravja in moči; praktik bo govoril o težavah, s katerimi se moramo boriti pri doraščajočemu otroku sleherni dan; teoretik bo govoril o notranji zgradbi otrokove duševnosti, učil nas bo razgledati se v otrokovem srcu.

Morda bo mladi rod, ki danes dorašča, srečnejši, kakor smo mi, če se bomo brigali za njegov telesni in duhovni napredek, če ga bomo negovali in mu pomagali, da bo postal zdrav, delaven in pošten. To je namen trziškega pedagoškega tedna.

Plakovanje cest. Podrobni načrti, popis in proračun za plakovanje državne ceste skozi mesto in cerkvene ulice so izgotovljeni. Poslani so bili potom banovine na gradbeno ministrstvo v Beograd 14. t. m. sta bila župan in podžupan pri gradbenem ministru g. dr. Mihi Kreku. Obljubil jima je, da bo vse storil za čimprejšnjo izvedbo tega načrta. Ako ne bo mogoče vse naenkrat, pa vsaj v glavnem čim prej, drugo kasneje. Če se uresničijo ti načrti, kar je želja vseh pametnih Trzičanov, bo naše mesto mnogo pridobilo. Rešeni bomo ob deževju blata, ob suhem vremenu prahu, hodniki bodo izenačeni, značilni mostički odpravljeni, odtok strešne vode reguliran itd. Z eno besedo, Trzic bo dobil čisto drugo lice. Nekaterim — narobe pametnim — pa to seveda ne gre v račun in kar glasno izrekajo željo, da bi čimprej prišel „Joža“, pod katerim bi

javna dela spet počivala, kakor so vsa povojna leta, do leta 1936.

SMARTIN PRI KRANJU

Silvestrov večer priredi tuk. Prosvetno društvo s pestrim sporedom in prosjo zabavo. Pričetek je ob poli 8. uri zvečer z veselo igro enodejanko „Kakršen gospod takšen sluga“. Vsi prijatelji vpljudno vabljeni!

Predavanje o komunizmu, ki ga je imel preteklo nedeljo na iniciativo tuk. Prosvetnega društva dr. Ahčin, glavnih urednik „Slovenca“, je lepo uspelo. Ljudem je bila dana prilika, da so v kratkih jednatih mislih, prav nazorno in v jasnih, vsem razumljivih besedah slišali o komunizmu misli iz ust našega največjega strokovnjaka specialista za ta problem. Do kakih debat seveda ni prišlo s predavateljem, skušali pa so nekateri „rdečkarji“ z nemirno odvrniti pozornost misli, kar pa se jim ni posrečilo. Na vse navzoče je predavanje napravilo globok svojevrsten vtis, kot ga nismo vajeni videti pri našem občinstvu. Želimo še kaj takih predavanj, ki jih zmorejmo le naši možje.

Novo jaslice v farni cerkvi, so vzbudile precej pozornosti v svoji impozantni velikosti, tako pastirkov, ki so visoki do 50 cm in pa zaradi velike razsežnosti. Prihodnjič kaj več o teh jaslicah.

SKOFJA LOKA

Sneg je preprečil nadaljnje delo. Mestni delavci so morali prenehati z delom, ker je zapadel sneg. Če sedaj pogledamo, kaj je bilo preko leta storjenega, moramo biti z vsem prav zadovoljni. Naj omenimo nekaj najvažnejših del. Tako se je letos dokončala obrežni zid ob Poljansčici, ki sega sedaj od Fužine pa do „Pepeiove žage“ in je dolg preko 500 m. Ta škarpa sedaj štiti mesto pred povodnjajo. Tako se je tudi letos dokončalo delo pred Kapucinsko cerkvijo. Popravilo se je znamenjena Mestnem trgu, katerega so „popravljale“ že vse občinske uprave od leta 1923 sem. Popravilo je veljalo 31.000 din. Uredil se je trikot pred „glavarstvom“, ki bo dobil dopolnilo v prihodnjem letu. Zgradila se je cestna zveza pri Siferju, ki je bila ena najnujnejših del sploh. Uredila se je kanalizacija na Grabnu, katerega so tudi vsestransko popravili itd. Delavci so precej zaslužili, vsaj toliko, da so se mogli pošteno preživljati. Pa še nekaj moramo omeniti. Doseglo se je letos, da se bo leta 1940 tlakovala cesta Skofja Loka — kolodvor. Vsekakor moramo biti hvaležni odločujočim, ki so z energičnim delom dosegli tako lepe uspehe.

Ali z razsvetljavo kolodvorske ceste od Plevne naprej res ne bo nič? Občina Stara Loka, ker je tja pristojen, star človek delabi oskrbela razsvetljavo kolodvorske ceste od Plevne naprej. Našemu dopisniku je bivši gospod župan Hartman celo priznal nujnost in potrebo razsvetljave. Dejal je le, da bi se stroški indirektno gotovo krili v žep njihovih občanov, s povečanjem tujskega prometa itd. Sicer bi pa svetovali ravno sedaj vsem gg. odbornikom, da naj narode zvečer po kaki seji peš izlet od Plevne do kolodvora. Radovedni smo, kako se bodo počutili v snegu, temi, snežni brozgi in lužah. Prepričani smo, da bi bila nato cesta v 14 dneh razsvetljena.

Dajte revežu gorak kotiček. Ze več let hodi po mestu, zlasti po teritoriju občine Stara Loka, ker je tja pristojen, star človek delanezmožen od hiše do hiše in prosi za košček kruha in za malo toplote. Ljudje mu pravijo „Ženskov Peter“. Kdor ga vidi, vsakomur se v sree zasmili. Raztrgan, skoro bos itd. tava okoli. Privoščite revežu vsaj gorak kotiček. Ravno ista usoda je doletela onemoglega starega delavca „Čečengova Jaka“, ki je sam in v sedanji zimi brez stanovanja, brez hrane in slabo oblečen. Star je blizu 70 let.

V sedanji civilizirani dobi bi se kaj takega ne smelo zgoditi.

Kam bodo hodile pozimi žene prat. Studenec pri „Pahovcu“ je poteli mrzel, pozimi pa silno gorak. Zato so ga vse žene odkar stoje vasi Sv. Duh, Virmaše, Stari Dvor, Grenc in del Suhe, kaj rade uporabljale za pranje pozimi, ker so prav vse druge vode v okolici silno mrzle. Pa se je zadelo nekemu, da je ta voda primerna samo za pitje, kar je res izvrstna, zato pa nikjer ni zapisano, da bi se na njem ne smelo prati, saj voda hitro odteka naprej. Dotična oseba je na nek krivuljast način res dosegla na glavarstvu, da je smela v studencu zabiti kol z desko „Pranje prepovedano.“ V interesu vseh peric pa prosimo, da glavarstvo dvigne javno razpravo na licu mesta, katera bo pokazala, v koliko bi naj bila voda slabša radi pranja. Studenec itak takoj teče v Sušico in je zajemljiv le na enem kraju. K razpravi naj se povabi vse zainteresirane. Nikakor namreč ne gre, da bi zaradi ene kaprice perice štirih velikih vasi, ki perejo po zimi na tej vodi mogoče 200 let ali še dlje, pa se ni nihče okužil.

VODICE

„Henrik gobavi vitez“, je naslov dramskemu komadu, ki ga bomo gledali v naši dvorani prvi dan 1940 leta. To je res pravo razumevanje igranja; da dobijo ljudje ob takih prilikah, kot je Božič, tudi tako hrano z odraka, ni samo za smeh in ostane vse v dvorani, ampak ponesejo kaj koristnega tudi domov. Novo leto vabi vse v vodiško dvorano. Začetki ob 3. uri popoldne.

Bele ceste... V naši občini smo znali lepo posem o cesti, ki je ob določenih dobah bila bolj glavna, kot sicer. Prišel je pa čas, ko bomo morali to pesem črtati s programa. Ljudje ki so doma pod Rašico, poznajo to storijo že lepo dobo. Bilo pa je tako. Tiste čase pred vojitvami so tisti, ki so hoteli biti zvojniki tudi z glasovi ljudi od Kosez proti skaruške-mu polju, delali načrte za ceste, ki je tem volilcem najbližja. Po občini današnjega sveta so se taki načrti pripravljali le do dneva 1. oktobra. Dogodila pa se je revolucija v teh avadah. G. Strcin je za to stvar pred volitvami obljubil ugoden konec. Volilci so ob jui sledili. Toda očitno je g. Strcin drugakova moč. Po volitvah te stvari ni pozabil že sedaj ne, ko se je radi razmer v državi z drugimi umaknil z izvoljenega mesta. Cestni odbor je to ceno vzel v svoje varstvo, da jo lepo uredi in tako urejeno preda banovini. Hvalačni smo g. Strcinu in cestnemu odboru, da sta dokazala, da moška beseda tudi danes še nekaj velja. Ljudje pa tudi pri nas precej dobro ločijo obljube od dejanj in zgodovina te ceste je tudi sicer dober nauk našim ljudem, ne samo koristna zveza.

VELESOVO

Prosvetno društvo je nameravalo na Novoga leta dan 1. januarja 1940 uprizoriti božično igro „Angela“. Prišlo so vmes tehnične ovire, zato se bo igra preložila na nedeljo po sv. Treh kraljih, to je 7. januarja 1940 popoldne ob 3. uri. V tej božični igri je glavna oseba deklica Angela, ki se žrtvuje za svojega najmlajšega brata Tončka, ki je osipeł. Matvdova je pošiljala sinčka k zdravnikom, da bi ga ozdravili. A je bil ves trud zaman. Zdravniki so izgubili upanje, da bi deček še kdaj spregledal. Zato sklene sestra c Angela, da sama po šče zdravnika Jezuščka. Ponoči izginje od doma. Razni g zdni duhovi ji strežejo po žvljenju. Spremljuna od angela varuha srečno premaga vse težave in doseže čudežno ozdravljenje svojega brata. Tako izročča gra lepo božično misel — kadar človeška pomoč odpove — pa Bog čudežno pomaga. Vabimo vse prijatelje naše mladine, da se te lepe božične igre udeležo v obilnem številu.

PODBREZJE

Ze danes opozarjamo na globoko dramo, ki jo pripravlja naše Prosvetno društvo za nedeljo 7. januarja 1940. Vprizorili bomo namreč „Podrti križ“. Vsebina igre je vzeta prav iz današnjih dni, kaže današnjo vzgojo in kam ta vzgoja vodi. Skoz'nskoz zanimivo igro toplo priporočamo!

PRIMSKOVO

Silvestrovanje priredi Prosvetno društvo na Primskovem v Prosvetnem domu v nedeljo 31. decembra ob 8. uri zvečer. Na sporedu je nekaj prav zabavnih točk s petjem. Za jedlačo in pijačo bo poskrbljeno! — Sodelujejo godbe in jazzi iz vsega sveta — po radio-aparatu seveda! — Iskreno vabljeni!

OLŠEVEK

Tukajšnje Prosvetno društvo priredi Silvestrov večer z lepim in zanimivim sporedom. Začetek točno ob 7. uri zvečer. — Vljudno vabi odbor.

PREDOSLJE

Prosvetno društvo priredi v nedeljo ob 8. uri zvečer zanimivo veselje igro „Dva para se ženita“. Burka je vseskozi nape'a in kratkoclasna, tako da bo vzbujala pri vseh gledalcih mnogo smeha in dobre volje. Igralci garantirajo, da bodo svoje vloge dobro podali. Poleg tega nam bodo pevec zapeli par pesmi in uprizorili še spevo igrico „Snubača“. Vljudno vabi odbor Prosvetnega društva.

GORICE

Na praznik sv. Stefana so goriški otroci pod vodstvom ge. Finžgarjeve priredili lepo otroško komedijo „Jure“. Zapeli so tudi več božičnih pesmi. Zares smo ponosni na uspeh naših najmlajših.

Silvestrov večer. V nedeljo, dne 31. decembra ob polni 8. uri zvečer priredi Prosvetno društvo veseljeigro „Narobe svet“. Po igri slovo starega leta in prihod novega leta. Igra se ponovi na praznik 6. januarja ob 5. uri popoldne.

Ze danes opozarjamo na lepo dramo „Crnošolec“, ki bo v kratkem uprizorjena.

Vsem našim prijateljem želimo blagoslovljeno Novo leto 1940.

Razglas

Vsled naloga komandanta ljubljanskega vojnega okruža se na osnovi Pravilnika za doodeljevanje Spomenice za borbe za osvobodjenje severnih krajev kralj. Jugoslavije 1918-1919 opozarja vse zainteresirane, da predložo prošnje za podelitev Spomenice čimprej, a najkasneje do 30. januarja 1940.

Oni, kateri so člani „Legije koroških borcev v Ljubljani“, „Zveze Maistrov.h borcev v Mariboru“ in „Udruženju ratnih dobrovoljacoboraca za osvobodjenje severnih krajeva u Zagrebu“ naj vložijo svoje prošnje preko navedenih udruženj, kjer bodo tudi prejeli (ozadevni) obrazce, ostali pa, ki niso člani katerega izmed navedenih udruženj, pa direktno na komandno pristojnega vojnega okruža.

Nadalje se opozarjajo svojci onih, ki so padli v borbah za osvobodjenje severnih krajev Jugoslavije 1918-1919, da se zglasijo do 20. januarja 1940. pri podpisani upravi rad. sestave tozadevnih spisikov.

Označeni termin za vlaganje prošenj je smatrati kot najskrajnejši, ker se kasneje vložene prošnje ne bodo jemale več v postopek.

Uprava občine Kranj,
dne 12. decembra 1939.

ESPERANTO

(Nadaljevanje.)

XIV.

Novaj vortoj: kampo = polje, kalkuli = računati, kaĝo = kletka, idolo = malik, konsili = svetovati, lando = deželca, limo = meja ligno = les, lasta = zadnji -a, -e, leĝo = zaknn, logi = vabiti lito = postelja, korto = dvorišče, venki = zmagati, volupto = poželjenje, loĝi = stanovati, loĝejo = stanovanje, kuirejo = kuhinja, dormejo = spalnica, maĝejo = jedilnica, provizejo = shramba, ta lo = miza, seĝo = stol, lito, postelja, ŝranko = omara, bildo = slika, kurteno = zastor, zavesa, banejo = kopalnica, bani = kopati se, fini = končati, finaĝo = končnica, simpla = enostaven, -a, -o, ordoni = zapovedati, nomi = imenovatj, nomo = ime.

Verbaj finaĝoj (simplaj):

infinitivo = nedoločnik: -i = vivi estanteco = sedanjí čas: -as = mi vivas estinteco = pretekli čas: -is = mi vivis estonteco = prihodnji čas: -os = mi vivos modo kondiĉa = pogojni naklon: -us = mi vivus modo ordona = velelni naklon: -u = vivu!

La sola helpverbo en esperanto estas: „esti“. — Edini pomožni glagol v esperantu je „esti“ (biti).

Ĉiujn verbformojn, kiuj finiĝas je -i, -as, -is, -os, -us, aŭ -u! ni nomas simplaj verbformoj (enostavne glagolske oblike).

La loĝejo. La loĝejo konsistas el la ĉambro kaj kuirejo. Pli riĉaj homoj havas pli grandajn loĝejojn. Il'a loĝejo havas ankaŭ dormejon kaj manĝejon, banejon, antaŭ ĉambrojn, provizejon, salonon kaj ĉambretojn. En la ĉambro ni vidas la tablon kaj seĝojn, liton, ŝrankon, bildojn kaj kurtenojn sur la fenestrojn.

mem, sola, sama
mem = sam Mi mem diris tion. = Jaz sam sentu to reĉel.

sola = sam (samo eden) Mi iros, sola. = Jaz homi sam ŝel.
sama = isti Samam tagon vi venis. = Isti dan si priŝel.

Memvole = samovoljno, samtempo = istoclasno, sammaniere = na isti način, memstara = samostojen.

ĝis nun ni konas:
prefiksojn (predponke) mal-, d's-, ek-, re-, kaj sufiksojn (praponke) -an-, -estr-, -id-, -in-, -ist-, -aj-, -ar-, -er-, -il-, -ej-, -ing-, -ism-, -ec-, -et-, -eg-, -em-, -ebl-, -ind-, -ad-, -ig-, -iĝ-.

S pomoĉoj vseh imenovanih priponk in predponk, s pomoĉoj že znanih besed in slovniskih konĉec tvori stavke, tako v raznih ĉasih in raznih oblikah.

Prevedi: En la mondon venis nova sento, tra la mondo iras forta voko: per flugiloj de facila vento nun de loko flugu ĝi al loko.

Prevedi: Danes je ves dan sonce moĉno sijalo. Sel hom domov zveĉer, ko sonce ne bo več tako moĉno sijalo. Zakaj si ŝel vĉeraj brez mene v ŝolo? Uĉitelj je te je vpraŝal, kje sem jaz, toda ti mi nisi odgovoril, ker si se bal lagati. Tvoja mati je dobra z menoj. Ĉe bi bil ti moj dober prijatelj, bi mi dal knjiĝo, za k'atero sem te že prosil. Kdor mnogo dela, tudi mnogo zasluĝi. (gajni = zasluĝiti.) Reven ĉlovek ima zelo malo, a vendar ŝe rovejŝemu pomaga, ĉe mu le (nur) more.

Pazi na razliko: devi = moĉi (moram) povi = moĉi (morem)

Mi devas tion fari, ĉar patro postulis! Mi ne povas veni, ĉar mi ne havas tempon.

Š a h

Kranjski ŝahovski klub sporoĉa vsem svojim ĉlanom in prijateljem, da se vrŝi, dne 5. januarja 1940 ob 8. uri zveĉer v klubovem prostoru na „Stari poŝti“ uvodni brzoturnir. Prijave sprejema klub do priĉetka turnirja. Klub vabi svoje ĉlanstvo, da se turnirja sigurno udeleĝi.

Kranjski ŝahovski klub je pokazal preteko sezijo prav lepe uspehe. Po daljšem odmoru v klubovem delovanju, ĉemur so bile vzrok izredne razmere, se je v klubu zopet priĉela stara živahnost. Igralni dnevi so ponedeljek, sredo in petek. — vsak prvi igralni dan v mescu pa se odigra brzoturnir. Letos je predviden v klubu tudi teoretski pouk, nakar ĉlane, kakor tudi one, ki ŝele pristopiti, izrecno opozarjamo.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglaših se plaĉa D. 0-50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik Na skali 3 (v hiŝi g. Šipica).

Odda se takoj troje stanovanj in sicer dvojje z 2 sobama in eno z 1 sobo na Gor. Sav. v bliĝini tovarne „Jugobruna“. Veĉ v upravi „Gorenjca“.

Zamenjam za suhe in lepe smrekove deske prvovrstni jezerski macesen v debelini od 20 do 120 mm. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Oseba zmoĝna pouĉevanja italijanŝĉine naj pusti svoj naslov s pogoji v upravi „Gorenjca“.

Oddam takoj opremljeno sobo za eno ali dve osebi. Jezerska cesta 5.

Arondirana kmetija za 4 govedi, dalje veĉ hiŝ in stavbnih parcel v okolici Kranja ugodno na prodaj. — L. Rebolj, Kranj.

Prodam svet s stavbnim materialom na Kalvariji v Stražiŝĉu. Poizve se v upravi.

2 opremljeni sobi (ena s ŝtedilnikom), se ugodno oddati. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Cviĉek

pravi dolenski, dobite pri Centralni vinarni v Ljubljani, Frankopanska ulica 11

Ako imate kurja oĉesa in se vam dela trda koĝa, pridite v naŝo higieniĉno urejeno pedikuro, kjer vam naŝ pediker odstrani vse te neprijetnosti brez boleĉin in brez kemiĉnih sredstev za din 6.-. Ne muĉite se s krpanjem nogavic, ker vam za malo denarja strokovnjaŝko popravimo moŝke, ŝenske in otroŝke nogavice. Samo pri Bata.

Vsa si kar ka dela izvrŝiti hitro in poceni, sedaj v jeseni. Prevzemam napise, kaĝipisne firme z raznimi imeni, tudi poceni. — Piŝite na naslov: **VOMBERGAR JERNEJ** SLIKARIN PLESKAR CERKLJE ŠTEV 30 PRI KRANJU

B. RANGUS
ZLATAR IN SODNI CENILEC
KRANJ

Vsakovrstna malivna peresa. Velika zaloga zlatine, ur, jedilnega pribora, kristala, optike.

Ali ste že poravnali naroĉnino?

VSAKOVRSSTNO POHIŠTVO
dobite najceneje V ZALOGI POHIŠTVA „LIPA“
KRANJ - Layerjeva ul.

Couch zofe, otomane, divane

in vse tapetniŝke izdelke izvrŝuje toĉno in solidno

V. TONEJC
tapetnik, Kranj

Veselo in sreĉno Novo leto ŝeli

Gorenjska oblaĉilnica
KURVI ŠTEPAN ĆENCIĆ in FRANĀ KOZELJ

Zabavno Silvestrovanje v kavarni „EVROPA“
Veselo in sreĉno Novo leto ŝeli vsem ceni. gostom

Toĉaj Alojzij
kavarnar in restavrater
KRANJ

Veselo Novo leto ŝeli

Dolenc Joĝe
izdelovanje smuĉi
STRAŜIŠĀE PRI KRANJU

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoĉi raĉun. Hranilne vloge se lahko vplaĉujejo tudi potom Poŝtne hranilnice in so vlagateljem te poloĝnice na razpolago.

*

Hranilne vloge se obrestujejo po 4% in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri meseĉno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

HRANILNICA IN POSOJILNICA
V KRANJU R. Z. Z. N. Z. LJUDSKI DOM

Sreĉno in zadovoljno leto 1940 ŝeli vsem svojim gostom

restavracija »pri Peterĉku«

Obveŝtam ob enem cenjene goste, da so prispela že nova vina kakor: originalni moslar, pristni dingaĉ, cviĉek itd. v najboljŝi kakovosti.

Vsa vina ĉez ulico din 2.— ceneje.

Vsak petek sveĝe morske ribe. Topla in mrzla jedila vedno na razpolago. Se priporoĉata

PAVEL IN ANICA KONCILIJA.

Veselo in srečno Novo leto
želi vsem

Vinko Oselji
pečar
KRANJ, Glavni trg 18.

Veselo in srečno Novo leto želi vsem
svojim cenj. odjemalcem

Drago Schilling
elektro-inštalacijsko podjetje
Kranj

Želim vsem svojim cenj. gostom in prijateljem
srečno Novo leto in se še v bodoče priporo-
čam naklonjenosti svojih obiskovalcev.
Točim vedno dobro, pristno kapljico. Običajite me!

Uranič Janko
gostilničar
Retnje — Križe

Veselo in srečno Novo leto želi vsem ce-
njenim odjemalcem

iv. Mizarstvo Sloga
Božič Jože
KRANJ — STRUŽEVO

Srečno in veselo Novo leto 1940
želi vsem in se priporoča

Stepišnik Ernest
brivec in frizer
Tržič

Veselo in uspeha polno Novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem in se
priporoča za nadaljno naklonjenost

Golob Anton
pečarstvo
Tržič, Ljubeljska 1.

Srečno Novo leto želi vsem cenj.
odjemalcem ter se jim še nadalje
priporoča

modna trgovina
Ivo Wendling
Kranj

Srečno Novo leto želi vsem cenjenim od-
jemalcem in se jim še nadalje priporoča

tvrdka

Homan Viktor
delavnica za sodarska dela
Stražišče — Labore

Veselo in srečno Novo leto želi
vsem cenj. gostom in odjemalcem

Tepina Ivan
gostilna, pekarija in trgovina
Stražišče

Srečno Novo leto želi vsem
svojim cenj. odjemalcem in
prijateljem trgovina

Krašovec
na Bekselnu

in se priporoča za nadaljno
naklonjenost.

Kolesa
Radio aparate
Šivalne stroje „Gritzner“
Vse za smuko . . .

dobite pri nas zares poceni!

Popravila galoš!

Vsem cenjenim odjemalcem želi

Srečno Novo leto
in se še nadalje toplo priporoča

ANTON KOS
strojno mizarstvo in zaloga pohištva
KRANJ — KLANC

Na praznik Sv. Treh kraljev, dne 6. januarja 1940

Gasilski družabni večer

ob 8. uri zvečer v Narodnem domu v Kranju.

Vinski sejem: pokušnja pive, likerjev in mineralne vode. - Kegljanje

V polnočnem odmoru »MALA TOMBOLA«

I. dobitnik: RADIO „RADIONE“ din 4.200,- in 30 visokovrednih daril.

Mimica Zagorska:

49

Marija Taborska

Zgodovinska povest iz dobe turških časov.
(Dalje)

„Oče, še živi Bog, še živi pravica.“

Vilibaldi se je le težko poslavljajal od sina.

„Zbogom mi sin in vrni se!“

„Morda se vrnem, zaradi tebe, zaradi grunta...“

Vilibaldi je skrivaj grizel ustne, da mu niso solze prišle v oči in Martin je opazil, da so mu črni lasje močno, močno osiveli. Še enkrat se je bežnim pogledom ozrl na sina, nato je prijel konja za uzdo in z Lipetom sta šla na Tabor. Z obzidja so se že čuli kliči:

„Hiti, župan! Hiti!“

Martin je pogledal čez polje in videl, da je že prvo tiso v Srednji vasi objel plamen. Na levo in desno je premotril okolico, potem pa je odvihral čez polje v hosto.

XII.

Martin je poznal v gozdu varno skrivališče, za kate-rega se ljudje sicer vedeli, vendar nobeden ni hotel iti tja, ker je v njih živela vera, da je tisti prostor nesre-čen, poln zlih moči. To je bila Močilska jama. Na Vilibaldi-ovem svetu se je nahajala, zato jo je Martin dobro poznal. Pred njo je tekla studenec in vrbe so rastle, s Filipom sta majhla iz njih piščali, ko je ta služil pri Vilibaldi-ju za pastirja. Od studenca se je odpiralo okelnaato žrelo, tako visoko, da je mogel mož stati v njem vzrav-uan. Naprej notri pa se je žrelo razširilo in se razbilo v nešteto malih rovov in zavutih hodnikov, ki so se menj-ovali in križali. Govorili so o nekem možu, ki je hotel priti do konca tej skrivnostni podzemeljski jami, pa se ni nikdar več povrnil. Za njim ni nihče več poskušal priti po zavutih rovih. Mnenja o njegovi smrti so bila

dokaj različna. Nekateri so sodili, da mu je zmanjkalo zraka in se je zadušil, drugi, da se je izgubil v podzem-lju in je od lakote poginil, spet drugi, da je utonil v podzemeljskem jezeru. V največ srcih pa je živela ve-ra, da ga je ugonobila kaka čudna podzemeljska po-šast, ali da so ga zadušili duhovi, ker si je drznil prestopiti prag njihovega domovanja. Pravega vzroka ni vedel nihče. le jame so se izogibali, kakor bi bila zakleta. V poznih nočeh je marsikdo videl temno postavo, ki je prišla po travniku in je izginila v skalni duplini. Vsak se je stra-homa križal in molil za večni pokoj tistega, ki je poginil v jami, pa je imel na duši gotovo velik greh, ker še zdaj v temnih nočeh blodi okrog jame in čaka na rešitev. Ne-kje v globini jame je moralo biti podzemeljsko jezero. Kadar so bili veliki nalivi, je Močilska jama izbruhala iz sebe vode, da so vsi Močilski travniki potonili in so bili kakor jezero. Ko je voda usahnila je ležalo včasih prav mnogo malih, črnih ribic na usedlini. Takih ribic v vodi ni bilo nikjer, zato jih je Martin često ogledoval in sanjal o hajeslovnem podzemskem jezeru. Ta jama je imela še nekaj čudnega. Malo spodaj, ob robu Močil je bil zemeljski požiralnik, grgraje je tekla vanj voda, ki je pritekala iz Močilske jame in se je izgubljala nezna-no kam. Pod Močilskimi travniki je včasih votlo bobnelo. Martin je pritikal uho na zemljo in zdelo se mu je, da čuje šum vode, ali valovanje jezera. Zemlja tam okoli se je neprestano udirala, zdaj tu, zdaj tam je zazijala široka razpoka, ob teh razpokah se je čul šum vode še posebno različno. Zgodilo se je celo Vilibaldi, da sta se mu dva konja pogreznila do vratu v zemljo in so ju le z veliko težavo izvlekli. Močilski travniki so bili za-gonetni in žrelo nad njim je dihala temo in ledeni hlad. sto davnih bajk je šlo od ust do ust v tem kraju.

V Močilski jami je iskal Martin zavetje. Stal je na tleh, katerih gospodar bi moral postati v kratkem, stal je na domačih tleh — pregnanec! Vsakdo ga je smel ubiti na njegovih lastni zemlji.

Stopil je v jamo, mraz ga je stresel do mozga in objel

ga je hladni mir podzemlja. Sedel je prvo skalo ob robu. Čez Močilske travnike se je videlo in na eni strani ga je čuval grič, tako da je mogel pravočasno opaziti Turke, če bi se bližali in se skriti v luknjo. Gledal je čez obro-nk. Zeje so gorele, bele hiše so se rušile na kup. Od Strahinja se je svetil žar plamena, v smeri kjer so stale Duplje, se je vil gost dim. Tudi iznad Dolenje vasi se je dvigal črn oblak dima in Martina je stskalo kakor z železno roko, kadar je mislil na to, da brez dvojbe zdaj gori tudi njegov dom. Dom gori, on pa se skriva tu, da si vsaj golo življenje ohrani in ne more rešiti domačije. Tabor morda že napadajo Turki in lahko se zgodi, da mu bodo pri spopadu ubili očeta in bo ostal Vilibaldi-ov dom sam in zapuščen, padel bo graščincem v roke. Sestro so ujeli Turki in brat je ne more rešiti, ne more ji po-magati, ne braniti, ko jo turški divjaki pretepajo, surovo z njo ravnaajo in jo z drugimi ujetniki gonijo od kraja do kraja. Tit jo pa išče in srce mu poka od boli in negotovosti. Ah, pa saj je morda ne išče več! Turki so ga že zdavnaj dobili in najbolj gotovo so ga tudi ubili. Polonica je pa v prokletih Leopoldovih rokah in Mar-tin ne more do nje! To je še izmed vseh bolečin najhujša bolečina. Pomagaj, Marija Taborska, tu vsa človeška moč ne more več pomagati!“

Martin je premišljal svojo bol in tegobo. Nezavedno so mu začele drseti po licih solze. Ni si jih obrisal, saj še vedel ni, da joka, ko mu je bilo srce tako polno bo-lečine, da so solze kar same od sebe tekale. Toda ni jokal dolgo, strah mu je hitro pregnal žalost.

Vrh griča so zahrzali konji, na ravnicu so planili trije Turki na malih tatarskih konjičkih. Martin se je potuhnil za skalo in bil pripravljen, da hitro steče v naj-bližji rov, ko bi se Turki žrelo le kaj preveč približali. Turki so na vso moč zdirjali po bregu navzdol in baš sredi doline se je prvi izmed njih s konjem vred udrl na mestu v tla. Zanihal je sem, zanihal tja, konjeva gla-va se je že izgubila v tleh in rjava prst je začela zasi-pati jezdeca. Obupno je kriknil: